

Izjava vsak dan, udi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefranciskana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcijske lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinosti. — Naročnina znaša na mesec L 3.—, pol leta L 18.— in celo leto L 36.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov mm po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1.—. Oglase sprejema inšerati oddelk Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inšerati oddelk se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

Mirovna pogodba izročena Nemški Avstriji.

Pospremno pismo zaveznikov o odgovornosti Avstrije za vojno.

SAINT GERMAIN, (S.) Mirovna pogodba se je izročila avstrijski delegaciji ob 18.30 v paviļonu Henrika IV. Cerimonija, ki je trajala samo nekoliko minut, se je vršila v zgodovinskem salonu Ljudevita XIV. Dutasta je spremljal Arnauon, načelnik njegovega kabineta. Prisotni so bili tudi italijanski stotnik Stoppani, poveljnik Bourgeois, načelnik francoske misije, poročnik Monot in angleški stotnik Kock. Rennerja sta spremljala poslanec Juchler in baron Frankenstein, legacijski svetnik avstrijskega ministrstva za zunanje stvari.

Dutasta je izročil kancelarju Rennerju v imenu konference besedilo mirovne pogodbe. Avstriji je dovoljen rok petih dni za sprejem.

Renner je odgovoril, da si pridržuje vse nadaljnje ukrepe in je namigoval, da bo posil nekaj dni podaljšanja. Renner odputuje jutri zvečer iz Saint Germaina na Dunaj, kamor bo prispel v petek. Avstrijska narodna skupščina je sklicana za soboto in nedeljo v sejo, na kateri bo razpravljala o mirovni pogodbi.

Dutasta je izročil kancelarju Rennerju tri listine: 1) pospremno pismo, 2) končno veljavno besedilo mirovne pogodbe v italijanskem, francoskem in angleškem jeziku z zapisnikom posebnih izjav, 3) zvezek, 48 strani, odgovora zaveznim in pridruženim državam na pripombe avstrijske delegacije, v katerem so navedene nekatere pripombe avstrijskih delegatov in priobčen odgovor zaveznikov. Razum tega so navedene izpremembe, vključene v prvotno pogodbo, ki se nahaja v listinah, katere so bile izročene avstrijskim delegatom dne 2. junija in dne 20. julija.

V tem zadnjem listu je rečeno o mejah med Avstrijo in Italijo: Zavezne in pridružene vlade smatrajo, da ni treba izpreminjati meje med Italijo in Avstrijo, kakor je bila predložena avstrijski delegaciji v mirovni pogodbi. Kakor izhaja iz zelo jasnih izjav italijanskega ministrskega predsednika v rimskem parlamentu, namerava italijanska vlada voditi zelo liberalno politiko napram svojim novim državljanom nemške narodnosti, in sicer v kolikor se tiče njihovega jezika, kulture in gospodarskih interesov.

Pospremno pismo.

PARIZ 2. (S.) Pismo, ki pospremlja mirovno pogodbo z Avstrijo, se glasi: Gospod predsednik Zvezniške in pridružene države so z največjo pozornostjo proučevale pripombe, ki jih je formulirala avstrijska delegacija. Pripombe avstrijske delegacije temelje na dejstvu, da se ne sme Avstrija nikakor smatrati za sovražnico, ker je avstrogrška monarhija razpadla, in da se ji ne sme naložiti posebno breme odškodnin, ki bi se bilo gotovo naložilo avstrogrški monarhiji, če bi ne bila razpadla. Te pripombe kažejo popolnoma napačno tolmačenje odgovornosti avstrijskega naroda. Zato smatrajo zavezne in pridružene države za potrebno, da razložijo, kar najkrajše mogoče, načela, ki morajo biti po njihovem mnenju podlaga za reševanje vprašanj, ki so nastala vsled nedavno dokončane vojne, kar se tiče Avstrije.

Avstro-Ogrska povzročiteljica vojne.

Avstrijski narod ima z madžarskim narodom velik del odgovornosti za zlo, ki ga je Evropa trpela v zadnjih petih letih. Vojna je izbruhnila vsled ultimatumov, ki ga je dunajska vlada poslala Srbiji. V tem ultimatumu se je zahtevalo od Srbije, naj sprejme v 48 urah cel zvezan zahtev, katerih izpolnitev bi pomenjala uničenje neodvisnosti sedanje države. Srbska vlada je sprejela v predpisanim roku vse zahteve, izvzemši tiste, ki bi pomenjale pravo odpoved na lastno neodvisnost. Toda avstrogrška vlada je zavrnila vse ponudbe za sporazum in vse ponudbe za spravo na podlagi tega odgovora in je takoj začela sovražnost proti Srbiji. Na ta način je odkrito ubrala pot, ki je vodila naravnost v svetovno vojno. Jasno je torej, da je bil ta ultimatum »krinka, da se začne vojna, ki jo je bivša avtokratska dunajska vlada pripravljala že zdavnaj v tesni zvezi z nemško vlado. Dunajska vlada je smatrala, da je bil takrat pripraven čas za začetek te vojne. Sodelovanje avstrijskih tolov in obstrlejevanju Namurja in Liegja je bilo en dokaz, če bi ga bilo treba, o skupnem delovanju dunajske vlade z berlinsko v njenem kompletu proti splošni pravici in evropski svobodi.

Soodgovornost avstrijskih Nemcev. - Gospodstvo Nemcev in Madžarjev.

Zdi se, da avstrijska delegacija smatra, da pada odgovornost za to dejanje edino na habsburško dinastijo in njene služabnike. Po njenem mnenju bi se moral avstrijski narod, vsled razpada te monarhije pod udarci zmagovalnih zaveznikov, odtegniti odgovornosti za dejanja vlade, ki je bila njegova in ki je imela svoj sedež v njegovem glavnem mestu. Če bi se bil avstrijski narod v letih pred vojno potrudil, da potlači militaristični duh in gospostvaženost, katere je bila polnvalda bivše monarhije, če bi bil odločno protestiral proti vojni, če bi bil odklonil vladarjem svojo pomoč za nadaljevanje vojne, bi se sedaj lahko dovolil kakšen ozir na to obrambo. Toda, ko se je vojna napovedala, je vladala na Dunaju veličanska navdušenost; avstrijski narod je bil od začetka do konca navdušen pristavil vojni; on ni storil ničesar, da bi se ločil od politike svoje vlade in svojih zaveznikov od poraza na bojnem polju. Zaradi tekočih jasnih dokazov in zaradi svetih zakon-

nov pravice se mora pozvati, da prevzame ves svoj del odgovornosti za zločin, ki je vršel svet v tako nesrečo. Še več! Zavezne in pridružene države smatrajo za svojo dolžnost izjaviti, da je postala politika starih Habsburžanov v svojem bistvu politika, ki je šla za tem, da vzdrži gospostvo nemškega in madžarskega naroda nad večino prebivalcev avstrogrške monarhije. Ta stara in izčrpana samovlada s svojimi militarističnimi tradicijami se je vzdržala veled velike pomoči avstrijskega in madžarskega naroda, katerima je zagotavljala politično in gospodarsko gospostvo nad njunim sodržavljanom. Ta sistem gosposparjenja in tlačjenja, ki je stavljal raso proti rasi, in katerega je avstrijski narod vztrajno podpiral, ta sistem je bil eden največjih vzrokov vojne. Ta sistem je ustvaril na avstrogrških mejah tista irredentistična gibanja, ki so vzdrževala v Evropi večno vrenje. Ta sistem je povzročil vedno večjo odvisnost Avstro-Ogrske od Nemčije, katere posledica je bila subordinacija avstrogrške politike pangermanističnemu načrtu za svetovno gospostvo. Privedel je končno do položaja, v katerem niso videli voditelji monarhije drugega sredstva za vzdržanje svoje moči, nego da premišljeno nastopijo proti svobodi majhne, neodvisne države, ki je zapirala pot v Carigrad in na vzhod in ki je edina med svojimi tlačeniimi brati vzdrževala up na svobodo. Na ta način je po mnenju zaveznih in pridruženih držav nemogoče upoštevati obrambo avstrijske delegacije, ki trdi, da avstrijski narod ni soodgovoren s svojo vlado, ki je izzvala vojno in da mu se ne bi smelo naložiti breme odškodnine, ki jo je dolžan toliko, kolikor zmore, tistim, katerim je naredil z vlado, ki jo je podpiral, toliko škode. Načela, na katerih temelji mirovna pogodba, morajo torej ostati v veljavi: avstrijski narod je in ostane sovražnik od podpisa miru. Po sklepu miru postane Avstrija država, s katero upajo zavezne in pridružene države, da bodo lahko vzpostavile prijateljske odnose.

Odnosi z novimi državami.

Avstrijska delegacija je protestirala tudi proti določbam pogodbe, ki urejujejo odnose Avstrije z novimi državami, ki so nastale na ozemlju bivše monarhije. Zavezne in pridružene države smatrajo za svojo dolžnost, da naglašajo, da ne bo avstrijska nemot posledica določeb mirovne pogodbe, temveč gospostvaženje politike, ki jo je njen narod prejel. Če bi bila avstrogrška politika politika velikodušna in pravična napram svojim državljanom, bi bile države ob zgornji Donavi lahko ohranile gospodarsko in politično enotnost in prijateljske zveze. Toda politika, ki je šla za gospostvom, je bila vzrok ene najgroznejših tragedij zadnje vojne. Milijoni pripadnikov narodov, ki so bili podvrženi Avstro-Ogrski, so bili prisiljeni pod smrtno kaznjo, da se bore proti svoji volji v vrstah vojske, ki je služila nadaljevanju njihovega suženstva in popolnemu uničenju svobode v Evropi.

Mnogi teh narodov so protestirali proti vojni, a so jim bila zaradi tega zaplenjena imetja, a oni so morali v ječo in smrt. Mnogi državljani, ki so bili ujeti ali so zbežali, so vstopili v vrste zaveznike vojske in so izpolnjevali svoja mesta v osovobodilni vojni. Sedaj so se vsi, brez izjeme, po pravici odločili, da si ustanovijo neodvisne države; nočejo se več poveriti Dunaju; politika, ki je šla za gospostvom, je dosegla svoj neizogiben konec. V tem razpadanju tiče vzrok sedanjih nepravil Avstrije. Z Dunaja je bilo narajeno gosposdarsko in politično središče cele države; vse se je tam na umeten način koncentriralo. Dežele so se metale v ubostvo, promet po njihovih železnih cestah se je oviral, samo da se vse bogastvo steka v prestolnico. Razkosanje monarhije ni raztrganje gosposdarske mreže, ki je bila doslej centralizirana, je moralo dati hude udarce avstrijski državi in njeni prestolnici, toda tudi ta razpad monarhije je neposredna posledica tiste pretekle gospostvažne politike, za katero je predvsem odgovoren avstrijski narod. Zavezne in pridružene države ne žele torej nikakor, da bi se poslabšale nesrečen položaj Avstrije; one so nasplošno polne žive želje, da bi po svojih močeh pomagale avstrijskemu narodu, da se privadi na nove razmere in da najde pot k svojemu blagostanju, toda na vsak način pod pogojem, da se to ne zgodi na račun novih držav, ki so nastale na ozemlju bivše monarhije. Padec monarhije je ustvaril mnogo težkih vprašanj v odnosih napram novim državam, ki so po pogodbi njeni dediči. Razumljivo je, če se urede z gotovih ozirov odnosih državljanov zaveznih in pridruženih držav z državljani novih držav drugače, nego z avstrijskimi državljani; toda zavezne in pridružene države so vsled pripomb, ki jih je predložila avstrijska delegacija, vključile nekoliko izpremem v gosposdarske klavzule, toda držale so se vendar v glavnih obrisih mirovne pogodbe. Imetje avstrijskih državljanov, ki se nahaja na ozemlju, odstopljenem zaveznim in pridruženim državam, se bo povrnilo svojim lastnikom. Za to imetje niso v veljavi ukrepi za likvidacijo ali prenos, če so bili ukrenjeni po premirju; podobno razveljavljanje razlastitve ali likvidacije je zanjajčno tudi za bodočnost.

Pogodbe, sklenjene med avstrijskimi podaniki in osebami, ki po pogodbi dobe zavezniki državnopripadnost, ostanejo v veljavi. Ukrenjeni so bili ukrepi, da se zagotovi

preskrba s čehoslovakiškim in poljskim premo- gom, vsled česar je zopet Avstrija obvezana na dobavljanje gotovih sirovin.

Odložena vprašanja o avstrijskih podanikih, katere se morajo rešiti med Avstrijo in sosednimi državami, se bodo rešila v posebnih dogovorih, ki jih bo sestavila konferenca, v kateri bo zastopana tudi Avstrija z enakimi pravicami, kakor jih bodo imele druge prizadete stranke. Podrobnosti o teh in drugih dogovorih se nahajajo v priležnem odgovoru. Končno bo komisija za porazdelitev dobila navodila, da izvrši človeški delo, ki ji je poverjeno. Upoštevati bo morala skupne interese in bo lahko določila olajšave, ki jih bo smatrala za potrebne za prehranjevalne razmere Avstrije.

Meje avstrijske republike.

Kar se tiče teritorialnih mej, ki so določene za avstrijsko republiko, ne morejo zavezne in pridružene države dovoliti bistvenih izprememb določeb, ki so že bile javljene. Te določbe so bile sklenjene po mesecih natančnega proučevanja in v pripombah, ki jih je predložila avstrijska delegacija ni bilo sploh stvari, katere bi že ne bila konferenca proučila. Zavezne in pridružene države so vkljub temu upoštevale avstrijski protest glede mesta Radgona. V splošnem so se zavezne in pridružene vlade trudile, da določijo pravično mejo držav, ki so nastale iz ruševin bivše monarhije, samo da zagotove srednji Evropi trajen mir. Tako so tudi za čehoslovakiško določile zgodovinske meje češke krome tam, kjer so te meje skupne z Avstrijo; oddaljile so se od tega stališča samo v dveh slučajih postranske važnosti, kjer se je zdelo in se še zdi, da so gosposdarski interesi novih držav važnejši od zahtev avstrijske republike.

V slučaju Jugoslavije so zavezne in pridružene države sledile, dokler je bilo mogoče, priznati jezikovni mej.

Kar se tiče Madžarske, so zavezne in pridružene države priklonile Avstriji nekatere nemške kraje, ki so bili doslej vključeni v madžarske meje. Zavezni in pridruženci so prepričani, da te meje, ki so sedaj določene, najbolje jamčijo obstoj vseh prizadetih narodov, vstevši Avstrije, in da jih ne izpostavljajo anarhiji in krvavim sporom.

Kar se tiče Tirola, je naredilo na zavezne in pridružene države globok vtisk dejstvo, da je bil italijanski narod leta in leta izpostavljen nevarnosti, ki je neposredno ogrožala njegovo lastno življenje. Ta nevarnost je sestojala v tem, da je imela Avstro-Ogrska v svojih rokah vojaške postojanke, ki so obvladovale italijansko ravnino. V teh razmerah je bila po mnenju zaveznih in pridruženih držav najboljša rešitev, da se dovoli Italiji naravna meja, Alpe, ki jo je že zdavnaj zahtevala.

Jamstvo za obstanek Avstrije.

Zavezne in pridružene države žele opozoriti avstrijsko delegacijo, da vsebuje mirovna pogodba posebne določbe glede zaštite majhnih skupin, kakor je nova Avstrija. Ne bo več mogoče, da bi močne države nezaknjeno ogrožale politično in gosposdarsko življenje svojih nemočnih sosedov. Klavzule glede pristanišč, vodnih poti in železnice zagotavljajo Avstriji, pod jamstvom mednarodnih določeb, pristop k morju po suhem in po vodi. S klavzulami o delovni zakonodaji bomo prispevali k ščitenju delavskih slojev in k izboljšanju njihovih življenjskih razmer. Pogodbe o manjšinah bodo ščitile verske, politične in jezikovne pravice manjšin, ki pripadajo po mirovni pogodbi kakšni drugi državi.

Pristop k Zvezi narodov.

Zveza narodov, v katero upajo zavezne in pridružene države da bo dovoljen kmalu vstop avstrijski republiki, ni samo zaščitnica pravic in svobode Avstrije, ona ne bo ščitila samo pravic vseh tistih, ki so podpisali pogodbo, temveč ustvarja organizem, zaradi katerega se bodo lahko mirno in zakonito udeležili vsi dogovori, ki postanejo vsled dogodkov ali razmer potrebni pri sklepanju miru.

Petdnevni rok za sprejem pogodbe.

Zaključujoč žele zavezne in pridružene vlade dati jasno razumeti, da so izpremembe, ki so jih vključile v mirovno pogodbo, končno veljavne. Zavezne in pridružene države pričakujejo, da poda avstrijska delegacija tekočemu petih dni po izročitvi pogodbe izjavo, da je pripravljena podpisati mirovno pogodbo tako, kakor je sestavljena. Če se ta izjava ne poda v predpisanim roku, se bo smatralo, da je Avstrija pripravljen podpisati pogodbo, premirje, sklenjeno dne 3. novembra 1918, iz izjelo, in zavezne in pridružene države bodo ukrenile potrebne ukrepe, da vsilijo svoje pogoje.

Izvolite sprejeti, gospod predsednik, zagotovitev mojega največjega spoštovanja.

G. Clemenceau.

Kaj se še zahteva od Avstrije.

PARIZ 2. (S.) Avstrijski delegaciji so bile izročene tudi te listine: v prvi se zahteva izjava glede potopljenih ali poškodovanih ladij s strani avstrijske monarhije in svrhu znižanja izgub vsled potopitve ladij in tovara, ki se da še morda rešiti, ali pa se še nahaja v avstrijskih rokah.

V drugi listini se zahteva od Avstrije obveza, da ne bo dovoljevala ne uvažanja ne izvažanja na Madžarsko, dokler madžarska vlada ne sprejme pogojev, ki ji jih predlože zavezne in pridružene vlade.

Tretja listina je takole sestavljena: 1. V svrhu določitve pogojev, pod katerimi se bodo morale izvršiti nekatere klavzule mirovne pogodbe, se določa: 1. Seznam predmetov, ki jih bo morala Avstrija po čl. 173 črta 2. izročiti zaveznim in pridruženim vladam, se pošlje avstrijski vladi tekom ene-

ga meseca po uveljavljanju mirovne pogodbe; 2. komisija za odškodnino in poseben oddelek ne bosta imela pravice, da zahtevata objavljanje tajnosti izdelovanja in drugih po-verljivosti; 3. Avstriji bo dana možnost, da predloži v roku 6 mesecev po podpisu miru zaveznim in pridruženim državam morebitne dokumente in predloge v svrhu hitrejšega dela glede odškodnin in skrajšanja poizvedeb o osebah, ki so zakrivile zločinska dejanja in proti katerim se bo uvedlo kazensko postopanje.

Glede likvidacije avstrijskega imetja bodo zavezne in pridružene države sprejemale informacije in dokaze, ki jih predloži avstrijska vlada.

Nemčija se ne sme vmešavati v avstrijske zadeve.

PARIZ 2. (S.) Vrhovni medzvezniški svet je sklenil poslati nemški vladi energično noto, v kateri se naglašajo protivojne med čl. 61. nemške ustave in čl. 80. versailleske pogodbe, ki prepoveduje vsako nemško vmešavanje v avstrijske zadeve. Čl. 61. nemške ustave, ki govori o avstrijskem zastopstvu v nemškem državnem zboru, je očitno kršenje obveze, ki jih je Nemčija prevzela dne 8. m. juna. Vrhovni svet zahteva torej od nemške vlade, da spoštuje versaillesko pogodbo in da izbrise tekom 15. dni čl. 61. iz svoje ustave. V nasprotnem slučaju bodo zavezniški prisiljeni, da izvrše nove zasedbe na levi obali Rena.

Nota bo izročena jutri popoldne nemški delegaciji in bo nato pobjena.

Vojaški ukrepi proti Nemčiji.

PARIZ 3. (S.) Nasprotno vesti, objavljeni davi v nekaterih listih o vojaških ukrepih, ki da jih je vrhovni svet sklenil za slučaj, če bi Nemčija ne hotela črtati iz svoje ustave Glen 81., ki govori o Avstriji, se zagotavlja, da se te stvari tičejo desnege, ne pa levega brega Rena.

Sklepi politične komisije za reške dogodke.

REKA 2. (»Era Nuova«.) »Vedetta d'Italia« objavlja naslednje važne informacije, katere je dobila iz zanesljivega vira, o sklepih preiskovalne komisije. Vrhovni svet mirovne konference je končno veljavno sankcioniral sklope, ki jih je predložila preiskovalna komisija za reške dogodke. 1. Razpustitev narodnega sveta in njegovo takojšnje nadomestitev po občinskem zastopništvu, katero se redno izvodi po želi prebivalstva in se zakonito ustanovi s kontrolo medzvezniške komisije za sestavo volilnih seznamov in za kontrolo glasovanja; 2. Takojšnja razpustitev »legije reških prostovoljcev; 3. Skerčenje italijanskih čet na eno pehotno brigado in en konjeniški eskadron; od teh čet smo bili stalno nastanjeni na Reki in Sušaku in en bataljon; 4. Takojšnja nadomestitev osebja, ki sestavlja francosko pomorsko bazo, katere se mora kolikor mogoče hitro končno veljavno razpustiti, zaradi njenega sovražnega duha napram reškemu prebivalstvu; 5. Ustanovitev medzvezniške komisije, v kateri bi bili en ameriški, en francoski, en angleški in en italijanski zastopnik, kateri se poveri najhjša kontrola v mestni upravi — in mora ohraniti značaje svoje avtonomije — in vpliv v političnih vprašanjih; 6. Varstvo javnega reda se poveri angleški ali ameriški po- liciji.

Govori se tudi o preiskovalnih procesih poveljnika kraljevih karabinjerjev, poveljnika monarhije, ki je ukazal vdreti v skladišča francoske baze, in drugih častnikov, kateri so svojevoljno dali aretirati razne osebe. Določila se je tudi stroga preiskava, da se razjasni umor onega francoskega vojaka.

Sporočilo zaključuje s priporočilom, da ne smejo taki ukrepi — in delovanja, ki jih bodo morali razvijati razni organi — motiti ohih odnosov odkritosrečno prijateljstva, ki je bilo, izven Reke, vedno med francoskim narodom in vojsko na eni strani in Italijani na drugi.

Priporočila se tudi, naj se olajša in zboljša na najboljši način preskrba Italije z živil in blagom, Italiji, ki je med vojno tako podpirala zaveznike in ki mora v kratkem vzpostaviti svojo trgovino in obrt, ki ste neobhodno potrebni za normalno in hitro obnovo njenega gosposdarskega življenja.

Obur reških Italijanov.

REKA 2. (»Era Nuova«.) Mestno poveljništvo generala Grazijolija je včeraj prevzel general Piatagala, kakor je Grazijoli odšel. Vest iz Pariza trdijo, da je Tardienjev načrt končno veljavno sktaval po vodi. Reško vprašanje se reši baje takole: ali mesto z italijansko suverenostjo in luka mednarodna ali pa mesto in luka mednarodni. V vsakem slučaju bo meja z Italijo pri Kantridi in teritorialna zveza baje zaščitena.

A najhjša za reške Italijane, pravi »Era« je to, da prevzamajo politično Anglijo, češ, ker ti ne simpatizirajo z prebivalstvom, da se poslužujejo že več časa hrvaških konfidentov, ki agitirajo za prosto mesto, itd. Vse to je Italijanskim Rečenom znano in vedo, da se s takimi ukrepi krši ona mestna avtonomija, ki se je še pred kratkim, kakor pravijo Italijanski delegati, spoštovala. Kaj bo iz mesta?

Govori se, da se bodo dovošle jugoslovonom in socialistom manifestacije in da se prepove Italijanom nositi kokarde in razobešati trobovnice iz oken. Tudi prostovoljski bataljon se mora razpustiti. List pravi: Anglija se pripravlja, da bo v mašem, žalostnem mestu orožnik nad svojimi sovržniki. Kdo bi si bil mogel misliti, da bi prišli mi do te skrajnosti?

Kako naj prenesemo, mi Italijani, to, česar nismo videli niti pod madžarsko vladavino, po ulicah in trgih hrvaške zastave in pohode. Treba se bo boriti, ako nam zmraka orožja, z nohti in z zobmi in z vrelco vodo, da pridemo zopet do svojih pravic.

Ljubljanski knezo nadškof Jegić v avdienci pri papežu v Rimu.

LJUBLJANA 2. (»Gazzetta di Venezia«.) »Slovenec« piše o sestanku ljubljanskega knezo nadškofa Jegića s papežem v Rimu. Vzrok mojega potovanja v Rim — pravi škof — je bilo to, ker prevladuje v našem javnem mnenju misel, da nam je sveta stolica sovražna; da noče pripoznati kraljevino SHS, da se kaže »Observatore Romano« in drugo italijansko katoliško časopisje nam nasprotuje in da se končno Vatikan prav nič ne briga za naše vojne uspehe in Italijo, ki trpimo, ker se snihk naše zemlji. Kakor znano ste

v Rimu dve stranki, na eni strani uradni možje s sv. Očetom in državnim tajnikom, na drugi neodgovorni dostojanstveniki sv. cerkve in katoliški klerus. V avdienci mi je papež izjavil naslednje:

»Novi vladi SHS ne morem ničesar očitati; toda dokler niso začrtane njene meje in podpisani mir, ne smem in ne morem pripoznati vaše vlade. Z največjim veseljem lo bom priznal, ko se vse to uredi. Ni mi znano, da je pisal »Observatore Romano« proti Jugoslaviji. Prosim, da mi sporočite, ako ugotovite, da piše omenjeni list v takem duhu. Jako bi me veselilo, ako bi hotela belgajska vlada takoj po podpisu miru urediti s konfikatorom vaše cerkveno in vladno vprašanje. — Mislim, da bo lahko veljal konkordat, sklenjen leta 1915, med srbsko vlado in sv. stolico, za celo kraljevino SHS. Poslal bom v Belgrad svojega poslanca, da se bo mogel prijateljski sporazumeti z vašo vlado.

Potožil sem se, je končal knezo nadškof ljubljanski proti papežu, da pišejo drugi italijanski časopisi proti nam, toda papež mi ni dal odgovora. Pooblastil pa me je, da objavim naš razgovor.

Komisija za agrarno reformo.

BEOGRAD 31. kolovoza. Obrazovana je (sestavila se je) jedna komisija od predstavnikov ministrstva trgovine in industrije, šuma i ruda i ministrstva za agrarno reformo, koja priprema (pripravlja) naredbu o preuzimanju in državno upravo svih veljavih posjedâ (veloposestev).

Prijedlog ankete za trgovinski ugovor (pogodba) s Njemačkom Austrliom.

BEOGRAD 31. Anketa za trgovinski kompenzacijski ugovor s Njemačkom Austrliom dovršila je svoj rad (delo); predala je ministru trgovine svoje mišljenje, u kojemu traži, da se kompenzacijski ugovor s Njemačkom Austrliom u istom opsegu kao dosada — 100.000.000 K obnovi, ali da se pogodi isplata diferencije dobrom valutom. Dosada se ta diferencija isplaćivala u austrijskim krunskim banknotima.

Privremeni (začasni) plan za učiteljske škole.

BEOGRAD 31. Ministar prosvete potpisao je nastavni plan (učni načrt) i program za učiteljske škole celoga kraljevstva, koje će važiti (veljati) kao privremeni, dok se ne zameni stalnim programom.

Odlični poljski gost u Zagrebu.

ZAGREB 2. Ovih će dana proputovati kroz Zagreb za Beograd g. Erazim Pillitz opunomoćni ministar poslnak poljske republike, kod kraljevske vlade u Beogradu. Pillitz je poznati publicista i političar te veliki zagovaratelj uzajamne slavenske solidarnosti.

Vračanje iseljenika iz Amerike.

REKA 2. U zadnje mesece gotovo svaki dan stizavajo naši doseljenici iz Amerike na Reku. Prema novinskim vestima čeka tisuće jugoslavenskog naroda u Americi na povratak iz Amerike. Put iz Amerike do domovine stoji često i do 2000 dolara.

Telefonski promet s Bečom otvoren.

ZAGREB 2. Poštansko i brajzavno ravateljstvo saopćuje u smislu brajzavne obavesti poštanskoga ravateljstva u Ljubljani da je otvoren privatni telefonski promet između Zagreba i Beča, te Broda i Beča i obratno.

Izmisljotine.

BEOGRAD 31. Zvanično (uradno) se saopćuje: U javnosti već nekoliko dana cirkulisu (krožijo) razne vesti o dogodolajima na pogranici linij (obmejni črti) u Banatu. Ovlašteni (pooblašteni) smo izjaviti, da su sve ove vesti podpane (popolne) izmisljotine. Na nijednoj točki pogrančne linije nije se dogodilo nikakav incident (neljub dogodek).

Iz Romunske.

Romuni proti boljševikom.

LION 27. avgusta. Kakor se poroča iz Zeneve delajo Romuni velike priprave za ofenzivo proti boljševikom. Prodirati hočejo preko Dniestra. Veliko število čet je zbranih v Benderju, ki se smatra za izhodišče te romunske akcije. Cilj ofenzive je, vzpostaviti zvezo z levim krilom armade generala Denikina.

Lakota v Budimpešti.

Dopisnik »Prager Tagblatta« poroča: »Budimpešta, siljnaja prestolica poljedelske dežele, trpi zaradi lakote, da je nepopolna. Najvažnejša živila manjkajo popolnoma. Niti kruha ni. Sočivje je dobilo le za zelo visoke cene. Ena kumara stane na primer 32 kron. Dežela je pustila glavno mesto popolnoma na cedilu. Jokajoče žene in otroke je videti po cestah, ki prosijo z dvignjenimi rokami za kosček kruha. Romuni dele na raznih krajih Budimpešte vojaških kruh, za katerega se ljudje kar trgajo. Pripovedujejo, da se je po padcu boljševikov nahajalo v skladiščih še štiristo ton moke, ki pa je takoj po dohodu Romunov izgnila. Razmere postreže posebno dejstvo, da denarno vprašanje še ni urejeno. Ljudstvo ima samo Bela Kunov »bel« denar, ki ga pa sprejemajo banke samo za 20 odstotkov naznačene vrednosti. Za bankovec od 200 kron plačajo samo 40 kron. Zaradi tega je posebno delavstvo hudo prizadeto. Po raznih industrijskih podjetjih odpušćajo delavstvo kar kupoma.

IZ RUSIJE.

Boljševiki izpraznili Arhangelsk.

LONDON 2. (

360 za učiteljstvo. — Vse je znatno poskočilo. Je izdatki za učiteljstvo so se znižali! Minister je poudarjal, da je na vsak način treba ustaviti pomnoževanje osebja in zviševanje plač, kar mora predvsem razumeti uradništvo samo. Izvesti se mora preuredba uprave in znižanje osebja ter izdatkov zanj. S kraljevim odlokom se je ustanovila v vsakem ministristvu komisija, ki ima nalogo, da v najkrajšem času predloži načrt za štedenje. V to sestavljena osrednja komisija uredi potem vse te predloge. Minister upa, da se odredbe nameščeno nadaljnim zboljšanjem plač in napredovanja in tako pripomorejo do uspeha celotne akcije. Za sedanje odredbe jih čaka potem, ko valuta zopet dobi svojo pravo vrednost, dovoljna odškodnina. Minister upa, da bo ta akcija dosegla najpovolnejši uspeh. — Ministrski predsednik je poudarjal, da štedenje ni samo moralna dolžnost, temveč potreba, kateri se mora podvreči vse. Ne sme več biti teoretičnih proučevanj, temveč le dejanska štedenje. Vsa državna podjetja so pasivna. Stisniti se je treba povsod do skrajnosti, kjer se le more. Italija se mora zatekati k posojilom in sicer v inozemstvo, a kredit v inozemstvu je mogoče le na podlagi naštržnega štedenja. Italija bo sicer v kratkih letih velika država in industrijalna in si pridobi izgubljeno bogastvo, ter si je zelo pomnoži; toda za to je treba velikih žrtv, javnega reda kot jamstva varnosti, varčnosti kot jamstva za kredit, dela kot podlage za vzpostavitev. Državna uprava ima v vzdrževanju reda, v štedenju in proizvodnji pred seboj veličastno nalogo.

Italijanska zbornica.

RIM, 3. Prvi del današnje zbornice seje so izpolnile posrtnice za umrli poslanci oz. senatorji. Izvolil se je potem odsek za presojo volilnih okrajev in glavnih volišč. Nato se je razpravljalo o zakonu na žensko volilno pravico za politične in upravne volitve. V imenu odseka je predlagal posl. Gasparotto, da naj se razprava odgodi na jutri, da bo imel odsek, ki je šele večer dobil novo besedilo zakonske predloge, dovolj časa za pretesno pregled. Posl. Turati je poudarjal, da novo besedilo pomenja poslabšanje predloga in zahteval, da se nove določbe prihranijo za prihodnji čas. Ministrski predsednik Nitti je izjavil, da vlada nima razloga, da bi silila h hitri zbornici, ki bo imela dovolj časa za temeljito razpravo o predmetu. Glede ženske volilne pravice se je vlada držala obveze, ki si jo je dala napram zbornici. Ženska volilna pravica se ne bo mogla udeležiti že pri bodočih državnozbornih volitvah, ker ne bo časa za sestavo list, pač pa imajo nove določbe v tem zakonskem načrtu samem, da omogočijo udeležbo žensk pri prihodnjih upravnih volitvah. Rešitev vprašanja, ali naj se tudi pri upravnih volitvah uvede proporcionalni sistem, prepustila vlada zbornici. Razprava o tem predmetu se je potem odgodi na jutri. Predloženi je bilo nato zbornici s strani vlade cela vrsta raznih zakonskih načrtov. Posl. Guarneri je zahteval, da naj se da poslanec na razpolago v dovoljenem številu poročilo o preiskavi glade Kobarda. Seja se je zaključila ob 17.30; jutri ob 15 seja. Na dnevnem redu: ženska volilna pravica.

Novi angleški veleposlanik v Rimu.

LONDON, 2. (S.) Sir George Buchanan je bil imenovan za veleposlanika pri Kvirinulu.

Pismo kardinala Gasparrija kardinalu Luconu.

REIMS, 2. (S.) Kardinal Gasparri je poslal kardinalu Luconu pismo za francoski episkopat. Kardinal Gasparri izjavlja, da je papež odobril skupno pismo francoskega episkopata, v katerem se poziva na načela, ki morajo obvladovati družino, društvo in državo. In res, pravi kardinal Gasparri, pomeni orožja gre za popravilo materialnih škod in moralnih škod, ki jih je naredila vojna. Država obnovitev glede gospodarskega in finančnega delovanja bo lahko popravila materialne škod, toda moralnih škod ni mogoče popraviti, če se narodi ne povrnejo k načelom kristjanske vere in morale. Zato postaja vpliv katoliške cerkve zelo važen za obnovitev domovine. Kardinal Gasparri ugotavlja, da se povsod izraža vedno močnejše stremeljenje k demokraciji. Proletarski sloji, ki so največ žrtvovali v vojni, hočejo doseči povsod največje koristi, toda ti sloji se večkrat varajo in izpodbujajo na izgrede, ki pri našajo škodo vsem, predvsem pa najborejšim delavcem, kakor dokazujejo dogodki pri narodih, ki so bili doslej že bogati, a so sedaj spadli v največje uboštvo.

Katoliška cerkev je bila vedno prijateljica trpinov in je vedno utila, da morajo javne oblasti posebej delovati na izboljšanje trpinov razmer. Zato se katoliški klerus ne sme upirati proletarskim zahtevam, temveč jih mora podpirati, v kolikor se nahajajo v mejah, ki jih določa »cencilia rerum novarum«. Da se bodo te meje gotovo spoštovale, naj nasvetujejo škofje francoskim katolikom, da se združijo medsebojno in z drugimi državljani dobre volje in naj sledijo papeževim navodilom. Papež je prepričan, da bodo francoski katoliki ostali zvesti navodilom in določbam svete stolice in njihovih pastirjev in da bodo na ta način delovali za splošen blagor domovine in miru ter za slogo med vsemi sloji. V tem sladkem zaupanju obnovlja papež svoj blagoslov častnemu francoskemu episkopatu. Kardinal Gasparri zaključuje svoje pismo izrazito kardinalu Luconu svoje globoko spoštovanje.

Manjšinsko pravo.

Iz Pariza se poroča, kakor smo javili včeraj, da se je na konferenci dosegel popoln sporazum med vevlastmi in državo SHS glede narodnih manjšin, vključenih v državo SHS. Pogodba, se pravi, vsebuje, točne določbe glede izdatne zaštite manjšin, katerim predvsem zajamčuje svobodo pouka v materinem jeziku in svobodo veroizpovedanja. Določa se nadalje svoboda raba manjšinskega jezika v obsevanju z javnimi oblastmi, in manjšinske dobrodelne ustanove in društva za javni blagor obdrže svoje narodnostni značaj. Vevlasti pa so šle še dalje. Ni jim bila dovolj pogodbeni zaveza države SHS, nanašajoča se na varstvo narodnih manjšin, temveč so celo tam, kjer gre za očitne sovražne koristi, v Makedoniji, vzele varstvo narodnih manjšin iz rok države SHS ter je poverile Zvezi narodov.

dejavno je, da so zastopniki države SHS, kakor se poroča iz Pariza, sprejeli in odobrili pogodbo, ki določa vse to, in torej tudi ni dvoma, da se bo ta pogodba izvrševala v državi SHS tako, kakor je bila sklenjena.

Sporočilo iz Pariza, ki nam je prišlo to vest in smo je posneli po milanskem »Corriere della Sera«, pravi, da se enake ali podobne pogodbe sklenejo z vsemi narodnimi državami in da se te pogodbe podpisajo ob enem z avstrijsko mirovno pogodbo. Ali komaj je bilo povedano to, se je nadaljevalo, da Rumunska noče privoliti v to, da bi se tuje države vmešavale v njene notranje stvari, in noče sprejeti ureditve manjšinskega vprašanja v onem smislu, kakor jo narekujejo vevlasti drugim državam. Tu torej že prihajamo do značilnega pojasa: rumunske manjšine v državi SHS štiti pogodba države SHS, sklenjena na mirovni konferenci, jugoslovanske manjšine v rumunski državi pa ostajajo prepustene na milost in nemilost rumunski vočini. Ali naj se potem to še imenuje — manjšinsko pravo?

Toda vprašujemo dalje! Rumunska se upira sklepu konference, češ, ker ni nova država; kaj pa potem Nemška Avstrija? Naj ima ljudsko glasovanje na Koroskem ugoden izid za Jugoslovane, to se pravi, naj pripade takimenoimani pas A Jugosloviji, bo tu komaj nekaj nad 60.000 Jugoslovancev rešenih tujega jarma, dokim pa ostane pod njimi še vse jugoslovanske prebivalstvo takimenovanega pasu B, potem vsa beljaška okolica, pokloščinski okraj in slovenska Zila do Smoberja. Ena tretjina jugoslovanskega prebivalstva na Koroskem ostane usojena Nemcem. Kako je pa tu poskrbljeno za varstvo narodnih manjšin? Če ne zaupajo vevlasti varstva bolgarskih manjšin v Makedoniji državi SHS; ali je mogoče zaupati varstvo jugoslovanske manjšine na Koroskem Nemški Avstriji? Ali se je priznala tudi tu Zvezi narodov pravica, da uporabi vsa sredstva, katere smatra za primerna v zaščito manjšinskih pravic? Ali bo tudi na Korosko pošljala Zveza narodov svojega komisarja, če bo smatrala, da je to potrebno?

Včerajšnja »Era Nuova« je poročala iz Pariza naslednje: »V konferenčnih krogih kroži vest, da sta se Tittoni in Lloyd George zedinila na način, kako naj bi se rešilo jadransko vprašanje. Ta načrt naj bi se predložil in priporočil Wilsonu kot dogovorjen med Italijo, Francosko in Anglijo, ki so podpisale londonsko pogodbo. Načrt se nanaša na kompromis, čigar določbe se držijo tajno, da ne bi se v javnosti predhodno razpravljalo o njih. Toda malo je upanje, da bi Wilson hotel izpremeniti svoje mnenje, ki je v vsem ugodno za Jugoslovane. Priporočila, da se pogodba z Avstrijo nanaša na vsa narodnostna in teritorialna vprašanja, izvenjski jadransko.«

Poročilo potem navaja določbe glede varstva narodnih manjšin v državi SHS in zaključuje: »Seveda bi bila, ako se sprejme kompromis v jadranskem vprašanju, taka jamstva obkrožna, in sicer za državljane italijanske narodnosti na ozemlju, odkazanem Jugoslaviji, kakor za državljane slovenske narodnosti na ozemlju, odkazanem Italiji.«

Domače vesti.

Amnestija. Izšel je amnestijski odlok, ki odpušča kazni in kazenske posledice za celo vrsto prestopkov, pregreškov in zločinov, katerih pa večinoma ne poznamo, ker so označeni v odloku s paragrafi italijanskega kazenskega zakonika, ki doslej še ni uveden v zasledenem ozemlju in ga torej ne poznamo. Med ostalimi se dovoljuje amnestija za one tiskovne pregreške, storjene pred 22. julija t. l., za vse pregreške proti kraljevim, namestnikovim in vojaškooblastnim odlokom, za pregreške, storjene ob priliki gibanj, javnih demonstracij in nemirov, nastalih iz političnih, gospodarskih razlogov, izvenjsih obrov in zločinov v smislu nekaterih navedenih paragrafov kazenskega zakonika (§ 372, št. 1 in 2, 373, 408 in 499), za pregreške proti svobodi dela, storjene pred 22. julija 1919, za pregreške nedovoljene zapustitve svojega urada, za pregreške žalitve oblasti in upora proti tim in javnim osebam, za pregreške napeljanja v zločin, če dotičnik še ni bil kaznovan zaradi takega pregreška ali če je bil pregrešek storjen pred 22. julija 1919, za pregreške proti posebnim določbam v svrhu javne varnosti, kakor so bile izdane 23. majnika 1915, zaradi pregreškov po §§ 381 in 382 tat. k. z., za pregreške proti tuji lastnini, zaradi katerih se ne more uvesti kazensko postopanje brez tožbe, za pregreške v smislu razglasov vojaških oblasti, tičočih se nevojakov, za vse pregreške, kaznjive samo z globo do 100 lir zaporom do enega meseca, ali združenim z obema kaznima v tej izmeri. Vsem nepredkaznovanem za pregreške se odpušča polovica kazni, če ne anaša nad 3000 lir globo ali nad eno leto zapor, ali oboje vezano v del

izmeri. Izvzete pa so popolnoma kazni zaradi pregreška proti kr. odlokom od 13. in 24. julija 1919, št. 1146 in 1206, ter od 3. avgusta 1919, št. 1360. Amnestija velja od dneva pred izdajo odloka, to je od 1. t. m. — Kakor rečeno, italijanskega kazenskega zakonika ne poznamo, in zato tudi ne moremo podati natančnejših pojasnil.

Generalni civilni komisar Ciuffelli v Rimu. »Gazzetta di Venezia« poroča iz Rima z datumom 2. t. m., da je gospod Ciuffelli prišel v Rim ne samo zaradi potrebe reševanja nujnih vprašanj Julijske Benečije, temveč tudi zaradi določitve ukrepov v svrhu definitivne uredbe te pokrajine. Ciuffelli je poročal ministrskemu predsedniku o svojih proučevanjih in baje ne bo težko sedaj določiti smeri, za hitro obnovitev gospodarskega, upravnega in političnega življenja, češ, ker se Ciuffelli je predložil streljajo v bistvu z Nitti jevimmi nazori. Glede razdelitve v pokrajine se zdi, da je Nitti mnenja, da se ne kaže dosti oddaljevati od stare upravne razdelitve in da se kolikor mogoče ohrani ona pokrajinska samouprava, kakor je bila pod Avstrijo. Težavnejša je za razdelitev v volilne okraje, katere se ne more izvršiti brez ozira na položaj strank, med katerimi so, kakor se zdi, najbolj desorijentirane ravno nacionalne. Ta vprašanja pa se seveda nikakor ne bodo mogla formalno rešiti prej, ko izvršeni aneksiji. — Če smemo verjeti tem sporočilom, ki Ciuffelli in Nitti ne bila takega mnenja glede morebitne bodoče upravne uredbe zasedenega ozemlja, kakor tržaška »Nazione«, ker želita kolikor je mogoče ohraniti dosedajšnjo uredbo. No, da vedremo!

Pripadnikom bivše avstrijske vojsne mornarice. Uradni »Osservatore« javlja: V zvezi z naznanilom, ki je bilo že objavljeno, glede vrnitve depozitov v denarju, ki se imajo izplačati pripadnikom bivše avstrijske mornarice, se objavlja, da se vabijo tozadevno vsi interesi, da dvignejo pri civilnem komisariatu za Trst in okolico v ulici 30. oktobra 7, I. nadst., soba 6, od 9—12 prijavljene, ki se morajo pravilno izpolnjene vrniti istemu uradu, da se potem odpošljejo na pristojno mesto.

Organizacija slovenskih oskrbnih vojaških šrot v Trstu naznanja vsem oskrbnicam, vdomam in šrotom, da se je pisarna organizacije preselila iz ulice Sanità št. 24 il. v ulico Torre bianca št. 19 I. nadst., (prostor Ljudske hranilnice in posojilnice). Uradne ure za stranke vsak ponedeljek in četrtek od 16 do 19.

Falzikati Zkronskih bankovcev. V zadnjem času se pojavljajo v Sloveniji čim porostejši novi Zkronski bankovci. Ti bankovci utegnejo biti ogrskega izvora, so pa le falzikati. Ker jih samobesbi umevno ni mogoče priznati kot plačilno sredstvo, se opozarja občinstvo, da jih ne sprejema. Falzikate je spoznati deloma iz številč serij. Pri prvih bankovcih niso tišočice številč višje kakor 1, pri ponarejenih so tišočice nižje in višje, n. pr. 0021, 7392 itd. Pri prvih bankovcih so emblemi kakor avstrijski orel v nemškem tekstu, ogrska krona in črke O M B v ogrskem tekstu jasni, precizni in temnosivi, dočim so na falzikatih jako blede in nejasni. Pri nekaterih manka valovita mreža na nemški strani. Posebno slabo so izdelani na falzikatih ženski obrzi. Kdoče barvilo je v obče jako živo in papir mnogo bolj bel kakor pri prvih bankovcih.

Ženska podružnica CMD. Jutri, v petek, ob 16, odpora seja.

Izvoz iz Jugoslavije. Odslej se sme glasom odredbe C. U. 8493-16-8-19 Centralne uprave izvažati iz Jugoslavije le proti zdravi valuti. Ta omejitev velja tudi za vino, žganje, jabolčnik, koruzne storže in vinske drože, kateri predmeti so se doslej glasom odredbe C. U. 4819-25-6-19 Centralne uprave lahko izvažali proti plačilu izvozne pristobine brez omejitve glede valute. Izvoz modu, lanenega semena, malin in drugega jagodičja pa je sploh prepovedan.

Šentjakobska podružnica CMD. Danes zvečer ob 20 zlo važna seja v navadnih prostorih. — Predsednik.

Brezposelno delo. V zlatarno Petroni & Pasqualini so hoteli preteko noč vrediti neznanzi zlikovci. Srečno so odprli zatvornico, toda treba bi bilo še odpreti vrata. Račun pa jim je prekrizal neki karabinjerjski stotnik, kateri je prišel slučajno mimo in slišal nenavadni ropot. Prihizal se je uradni. V tem hipu je vzdignil zatvornico neznanec, ki je na vprašanje, kaj čula, odgovoril, da je nočni čuvaj in misli, da se v trgovini nahajajo tatovi ter da teče po karabinjerje. To se je stotniku zdelo sumljivo. Ni še neznanec napravil par korakov, ko skočila iz prodajalne druga dva tička ter začela dirjati po cesti. Stotnik je takoj začel zasledovati uzmivce. S pomočjo vojske Konstantina Scardavilla se mu je posrečilo enega ujeti v bližini kanala. Imenuje se Ivan Liper, 32 let star, stanujoč v ul. Molina a vento, ter pravi, da tovarisev ne pozna.

Lep sprejem. Včeraj je prišel na karabinjerjsko postajo Rok Storch, kateri je prišel včeraj prvič v Trst, ter javil da so ga neznanzi potepniki pretepli ter mu vzeli listino, v kateri je imel 600 lir. »Kje se je to zgodilo?« so ga vprašali. »Kako bom vedel, ko sem danes prvič v mestu...«

Problemi funkcionarji. K. Angeli Cernigo, katere stanuje Campo S. Giacomo št. 27, so prišli včeraj popoldne trije neznanzi, eden med njimi v vojaški obleki. Predstavili so se kot policijski funkcionarji. Rekli so, da morajo napraviti hišno preiskavo. Cernigolka jim je dovolila, dobro vedoč, da nima v stanovanju nikakih stvari, s katerimi bi se bila pregrešila proti postavi. Začeli so torej preiskavo. Pregledali so vse kote in omare. Ko so odprli neko miznico, so našli tri bankovce po 100 lir. Obrčali so bankovce na vse strani in držali proti luči. »Gledajo, če so ponarejeni, si je mislila Cernigolka. Toda glej za spaka. Ko so jih natančno pregledali, so jih kratkoma spravili v žep ter se odpravili. To se je Angeli čudno zdelo. Uboga žena je začela kričati, toda oni se niso zmenili za kričanje temveč so jo hitro odkurili. Karabinjerji iščejo sedaj te »funkcionarje«.

Na šetališču pri Sv. Andreju so včeraj aretirali Josipa K., ker je ukradel na tamošnjih postaji 5 kg bakrenega in svinčnega prahu. Odišati so ga v zapor.

Smota. Dominik Caporicchio je čaka v pretekli noči vlaka na postaji pri Sv. Andreju. Ker mu je bilo dolgočas, je stopil v čakalnico, se vsedel na klopi, kjer je zadremil. To prihko je hotel porabiti neki tat, da bi mu izmehkal listino. Segel mu je v žep, toda imel je smolo. Dominik se je prebudil, ugrabil neznančev roko in začel klicati karabinjerje. Držal je toliko časa, dokler niso prišli karabinjerji in tatu aretirali. Imenuje se Evgen Cavazzini.

Kamion je prišel v glavo. 12letnemu Juriju Rätzku, stanujočemu v ul. Donata in ga težko poškodoval. Peljal so ga na zdravniško postajo, kjer so ga obvezali in oddali v mestno bolnico.

40letni Ivan Viškovč je našel v smetlišči Cistilnice riža Campo Marzio dinamito patrono. Ta mu je padla iz rok na tla, kjer je eksplodirala in ga ranila po celem telesu. Pripeljati so ga v mestno bolnišnico.

Padel je z voza. Vojak Franc Bonaccia je pešal včeraj voz vrhla proti sv. Ivanu. Vprežena sta bila 2 konja, ki sta se splašala in se spustila v divjo dirko. Ubogi vojak je skočil na vse mogoče načine ustaviti težje, kar se mu pa ni posrečilo.

V bližini bošket je vrgel reveža iz voza; padel je jako nesrečno in se rani po obrazu, pretresel možgane in si lahko poškodoval hrbenico. Mestni stražnik Ivan Cozz ga je spremil na rešilno postajo, kjer je Bonaccia dobil najnujnejšo pomoč, odkoder so ga prepeljali v etapno bolnišnico. Njegovo stanje je jako nevarno. — Konja so kmalu po nezgodi ustavili.

Porotno sodišče.

Tatovi v karabinjerjskih uniformah.

Včeraj se je vršila razprava proti Hermanu Pittonu, Karolu Bonazzi in Ivanu Spellarju, ki so obdolženi tatvine. Herman Pitton, rojen 2. januarja 1890 v Trstu in tu pristojen, kodlar, in Karol Bonazza, rojen 25. novembra 1898, brez posla, sta obdolžena, da sta, preoblečena v karabinjerja, napravila 23. januarja t. l. hišno preiskavo v stanovanju Franca in Marije Rjavice, katerima sta ukradla neko torbo z zlatimi predmeti (3 moške verižice, 2 ženski, 4 uhane, 1 liro sterlino, 1 zapescino, 1 uro, 7 ali 8 prstanov i. dr.) v skupni vrednosti 5000 kron in 99.000 kron v avstrijskih bankovcih; Pitton je pri tem hotel raniti Franca Rjavica z bodalom, ki ga je imel pri sebi. Sam Bonazza je razun tega obdolžen, da je ukradel 6. februarja t. l. nekim Antonu in Suzani Costanzo škafličjo, v kateri je bilo 500 kron v bankovcih, srebrno uro, zlat kumb, uro iz nikla z zlato verižico in zlatim obeskom. Ivan Spellar pa je obdolžen, da je 23. januarja t. l. podučil Pittona in Bonazzo o tatvini in jim povedal, kje se denar nahaja, in da se je osem dni prej udeležil z drugimi neznanzi pri tatvini nekega zaboja suknenega blaga, vrednega nad 2000 lir.

Priče izpovedujejo v smislu obtožnice. Priča Anton Costanzo pravi, da ne more trditi, da bi bil Bonazza oni, ki se je udeležil tatvine, ker ga ne pozna dobro. Vsi trije obtoženci odločno zanikajo in izjavljajo, da ne vedo o tatvini ničesar. Priča Rjavic trdi, da sta se udeležila tatvine Bonazza in Spellar. Za Pittona pa ne more povedati nič lasnega, ker se ga ne spominja dobro. Tudi v popoldanski razpravi, ki se je pričela ob 17, niso druge priče izpovedale nič lasnega. Razprava je trajala do večera in se danes nadaljuje.

Poslano*)

Marin Bulič Rodošin — Trst.

Pozivajući se na jučerašnji broj »Edinosti«, spravan sam, da odgovorim sljedeće: Na zatraženo odgovornost, mogu reći, da sam spravan dokazati opet ono, što sam rekao i to će potvrditi g. Josip Ivanišević. Oviem neka je završeno, jer mi ne ostaje vremena da se bavim takovim sitnicama.

Da si zdravo i debeo!
Trst, 4. rujna 1919.

PETAR MIMICA.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko, kolikor mu veleba zakon.

MALI OGLASI

KROJAC dobi tepo sobo za delavnico, v hišni veži. Ul. Ceppa 15 II. Marušič.

ISČE se oseba za razgovorjanje v slovenskem jeziku, proti zamenj z italijansčino ali plačilo. Ponudbe pod »Uradnik« na ins. odd. »Edinosti«. 2024

ODDA se v najem sobica za eno osebo. Ul. Luniteana 215 III. nadst. 4008

GOSPODIČNA išče gospoda ali gospico za poučevanje v italijanskem jeziku. Ponudbe pod »Zmožnost« na ins. odd. »Edinosti«. 4009

SLADKO oglje v vsaki množini. Ul. Coroneo 27, skladišče stavbnega materiala. 4019

TIPKARICE in stenografija z dobrimi izpričevaji, zmožna slovenskega, hrvaškega in nemškega jezika v govoru in pisavi, italijanskega v govoru, išče primerne službe. Nastop takoj. Ponudbe po »M. J. 41« na ins. odd. »Edinosti«. 4014

UČITELJICA izveščana v francoščini in nemščini, pripravila za izpite. Mesečno 12 lir. Acquedotto 33, IV. nadst. levo. P 711

Učenka

Želi vstopiti v trgovino z mečanim blagom. —

Naslov pove inser. odd. Edinosti po št. 2596.

Hiša v Istriji

št. 112, v sredini mesta pri cerkvi, odnekad gostilna, 12 stanovanjskih prostorov, vlnska klet, 2320 m² vrta, gostilniška oprava, se proda. — Pojasnila pri notarju Kogejju v Postojni.

Ženitvena ponudba.

Trgovec srednje starosti, s 3 otroki, želi znanja v svrhu ženitve z dekletom ali vdovo brez otrok iz poštene hiše. Želi se slika. — Tajnost zajamčena. — Ponudbe pod »Lepa bodočnost« na inseratni oddelci Edinosti.

CROATIA

Ustanovljena 1884 leta. — CENTRALA: Zagreb, v lastni palači, vogal Marovske in Preradovićeve ulice.

Podružnica v Trstu, ul. Lavatolo 1, II.

Ta zadruga prevzema pod ugodnimi pogoji sledeča zavarovanja: 1. Proti požarnim škodam. 2. Zavarovanje zgradb (hiš, gospodarskih zgradb, tovarov). 3. Zavarovanje poljskih pridelkov (žita, sena itd.) 4. Zavarovanje steklenih šip. 5. Na življenje. 1. Redna zavarovanja. a) Zavarovanje glavnice za slučaj doživljenja in smrti. b) Zavarovanje d. c) Življenske rente. —

Ženitvena ponudba.

Poštni državni uradnik s plačo 7500 lir letnih, 50leten vdovec z odraslimi otroki, hišni in zemljiški posestnik na deželi, se želi seznaniti z gospodično ali vdovo pri 40 letih, čedne zunanosti, zdravo in dobrega srca v svrhu takojšnje ženitve. V slučaju njegove smrti bi imela vdova 1400 lir pokojnine, nepreskrbljeni otroci pa po 300 lir letne podpore. Želi razmerne premoženja ali tudi samostojno življo. — Le resne ponudbe s sliko, do 20. septembra se bodo upoštevale. — Pisma je nasloviti na inseratni oddelci Edinosti pod naslovom »Sočan«.

PFaff Stroji za šivanje in vezanje pravi manjši uroci
Seidel & Neumann in
,Singer' Gast & Gasser
Bogata zaloga vseh potrebščin.
Mehanična delavnica za vsako popravila.
Trst, ul. Campano 19

Absolventinja trgovskega tečaja, odličnjakinja, zmožna tudi nemškega jezika popolnoma in italijanskega precej, želi primerne službe, najrajši v kaki trgovini. Nastopi takoj ali pozneje. — Cenjene ponudbe na inseratni oddelci Edinosti pod »Spretna«.

ZOBOZDRAVNIK

D. MRAČEK TRST

Corso 24, I. nadstropje
Ordinira od 9-12 pop. in od 3-6 pop.
Brezplačno izdavanje zob, plombiranje in umetni zobja

- - Rižnati - -
skroben klej
se dobi pri
HOLLANDIA COLONIAL
družbi z o. m. j. Trstin
ulica Pier Luigi da Palestrina šte. 2
(vogal ul. Coroneo).
Telef 24-83. Tel. 24-83.

Dr. FRANZUTTI

ZOBOZDRAVNIK v Trstu, ul. Gioachino Rossini šte. 12, vogal ul. delle Poste. Tehniški vodja A. Jahnke, dolgoletni asistent Dr. J. Črnaka. Izdiranje zob brez bolečin. Plombiranje. Umetni zobja.

2 ALOGA UR IN ZLATANINE ...

na veliko izbero so vdobi pri
A. POVN v Trstu
TRG GARIBALDI (BARRIERA) 3.

UMETNI ZOBJE

in brez željstij, zlate krone in tudi obrabljene v dancgro-prometu proti 3/4 letnih obrestim. Ta odpoved navezane zneske sprejema po najugodnejših pogojih, ki se lahko pogoditi od slučaja do slučaja.

Blagajna poštuje od 9 do 13

JADRANSKA BANKA

Dela. glav. K 39,330,000, Reserva K 5,500,000
Centrala: TRST
Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 3

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Makovci, Opuzen, Split, Šibenik, Zadar, Elapoziturna: Kranj.

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posla

Sprejema vloge

na hranilne knjižice proti 3/4 letnim obrestim v dancgro-prometu proti 3/4 letnih obrestim. Ta odpoved navezane zneske sprejema po najugodnejših pogojih, ki se lahko pogoditi od slučaja do slučaja.

Blagajna poštuje od 9 do 13

Zavarovalna zadruga v Zagrebu, je edina domača zavarovalnica

Ustanovljena 1884 leta. — CENTRALA: Zagreb, v lastni palači, vogal Marovske in Preradovićeve ulice.

Podružnica v Trstu, ul. Lavatolo 1, II.

Ta zadruga prevzema pod ugodnimi pogoji sledeča zavarovanja: 1. Proti požarnim škodam. 2. Zavarovanje zgradb (hiš, gospodarskih zgradb, tovarov). 3. Zavarovanje poljskih pridelkov (žita, sena itd.) 4. Zavarovanje stek